

Eperjesi Zoltán

Az európai fejlesztési pénzintézetek növekvő szerepe a nemzetközi fejlesztéspolitikában

The Increasing Role of the European Development Finance Institutions in the International Development Policy

Összefoglalás

Jelen tanulmányomban a tizenöt európai fejlesztési pénzintézet projektfinanszírozásainak a fejlődő világ társadalmi és gazdasági fejlődésére gyakorolt kedvező hatásait mutatom be. Beruházási céljaik a fejlesztések pozitív hatásainak maximalizálására és a megtérülési szempontokra koncentrálnak. A finanszírozásoknál mindig figyelembe veszik az addicionalitás, a katalizátor szerep és a fenntarthatóság kritériumrendszerét. Az európai fejlesztési pénzintézetek leghatározottabb célja, hogy meghatározó szerepet játsszanak a nemzetközi fejlesztéspolitikában, és minél szélesebb körű finanszírozási hozzáférést tudjanak biztosítani a privát szektor számára a fejlődő országokban. A finanszírozások legfőbb célja a fejlődő országok kis- és középvállalati szektorának és középosztályának megerősítése.

Summary

This study presents the favourable social and economic effects of the fifteen European development finance institutions' project financing in the developing world. Their

EPERJESI ZOLTÁN PhD, főiskolai docens, Wekerle Sándor Üzleti Főiskola
(zoltan.eperjesi76@gmail.com).

investment goals are focussed on maximising the positive developmental impacts and on return. During the approval process, the additional nature of funding, the catalysing role and sustainability are always taken into account. The ultimate objectives of European development finance institutions are to play a crucial role in international development policy and to secure the broadest possible access to financing for the private sector in developing countries. Funding is aimed mainly at strengthening the SME sector and the middle class.

AZ EURÓPAI FEJLESZTÉSI PÉNZINTÉZETEK BEMUTATÁSA

Az európai fejlesztési pénzüzetek (EFP) hosszú évtizedek óta vesznek részt a magángazdaság projektfinanszírozásaiban a fejlődő világban. A tizenöt európai fejlesztési pénzüzet a hosszú működésük alatt óriási tapasztalatot halmozott fel a beruházások finanszírozása és élénkítése területén. A tizenöt pénzüzet missziója leginkább arra irányul, hogy végrehajtsák kormányaik nemzetközi együttműködési politikáit. Nevezett állami felügyelet alatt álló pénzüzetek olyan projektek finanszírozását vállalják a fejlődő világ országaiban, amelyeket közreműködésük nélkül nem finanszíroznának.¹ Az EFP-k további lényeges feladata, hogy finanszírozásaik révén további magánbefektetőket sarkalljanak az adott projektben való részvételre vagy további beruházások beindítására. A pénzüzetek a finanszírozásaik során különös gondot fordítanak a felelősségteljes vállalatirányítás fenntartására, valamint a szociális és környezetvédelmi aspektusokra. Az EFP-k éves szinten négymilliárd euró értékben nyújtanak kölcsönöket és biztosítanak tőkebefektetéseket. Ez az összeg a tizennégy tulajdonos tagállam által nyújtott éves hivatalos fejlesztési segély hat százalékát teszi ki.² Az EFP-k által nyújtott pénzügyi szolgáltatások nagyon jelentős részét képezik a magánszektor beruházásainak a fogadó országokban.

Ezen pénzüzetek üzletpolitikai megközelítése szerint, az adott projektnek pénzügyileg is életképesnek kell lennie a fejlesztési hatás mellett. Különböző értékelések egyértelműen kimutatták, hogy a fejlesztési pénzüzetek finanszírozásai a pozitív fejlesztési hatások mellett kedvező pénzügyi megtérüléseket is generálnak a projektek többségénél. Ezek a nagyon jelentős gazdasági eredmények nagyban hozzájárulnak a 2000-ben New Yorkban, az ENSZ közgyűlésén elfogadott millenniumi fejlesztési célkitűzésekhez, amelyekből nyolc, a szegénység leküzdésére vonatkozó célkitűzést 2015-ig terveznek megvalósítani. A fejlesztési pénzüzetek igen költséghatékony módon használják fel a kormányaiktól kapott forrásaikat. A sikeres projektek tőke- és kamatmegtérüléseit újabb projekteknek lehet kihelyezni anélkül, hogy a tagállami tőkebefizetések jelentősen emelkednének. A pénzüzetek előzőekben felsorolt pozitív hatásai mellett nem szabad megfeledkezni arról a katalizátorhatásról, amelyet ezek a bankok tőke- és kölcsönkihelyezéseik révén érnek el. A magánbefektetők is jóval merészebben hozzák meg beruházási döntéseiket, amikor látják, hogy meghatározó külföldi bankok bevonásával valósulnak meg különböző komoly projektek egy adott fejlődő országban.

Európa nemzetközi fejlesztési politikájának három pillére

A fejlesztési pénzüzetek magánszektor-finanszírozásai jól kiegészítik a hagyományos tengerentúli fejlesztési segélyeket, amelyek legfőbb jellemzője, hogy állami és nonprofit forrásokból nyújtják őket. A magánszektor beruházásainak finanszírozásait a nemzetközi fejlesztéspolitika harmadik pillérének tekinthetjük. A nemzetközi fejlesztéspolitika első és második pillére az állami és civil szféra részére bilaterális és multilaterális csatornákon eljuttatott segélyek, valamint a fejlesztési bankok állami szektornak nyújtott kölcsönei és bankgaranciái. A három pillér különböző, viszont egymást szorosan kiegészítő megközelítési módokat képvisel a szegénység leküzdése érdekében. Mind a három pillér felismeri és elismeri a magánszektor növekedésének szerepét a fenntartható fejlődés biztosításában. A fejlesztési pénzüzetek kiváló eredményeket érnek el a legfőbb cél, a fenntartható fejlődés fenntartásában azáltal, hogy a fejlődő országok magángazdaságainak arra érdemes projektjeit finanszírozzák. A globális pénzügyi válság jelentősen beárnyékolta a külföldi tőkebefektetéseket a fejlődő országokban, mivel a donorországokban nagymértékben lefaragták a közkiadásokat, és ez jelentősen rányomta a bélyegét a tengerentúli fejlesztési segélyekre is.

Az európai fejlesztési pénzüzetek növekvő szerepe

Az európai fejlesztési pénzüzetek leghatározottabb célja, hogy meghatározó szerepet játsszanak a nemzetközi fejlesztéspolitikában, és minél szélesebb körű hozzáférést tudjanak biztosítani a privát szektor számára a fejlődő országokban. Az európai fejlesztési pénzüzetek szövetségének kiemelkedő feladata, hogy felhívják a figyelmet a tagok munkájára és a pénzüzetek fejlesztéspolitikai szerepére. A Brüsszelben 1992-ben létrehozott szövetség feladata a pénzügyi és technikai együttműködésen túl kiterjed a minél szélesebb körű információáramlás biztosítására, illetve a különböző multilaterális és regionális fejlesztési pénzüzetekkel való együttműködés erősítésére.

A fejlesztési pénzüzetek folyamatosan vizsgálják azokat a lehetőségeket, amelyekkel elő tudják segíteni a fejlődő világ magánszektorainak banki forráshoz jutását:

- Jobb láthatóság és hozzáférhetőség biztosítása a magánbefektetők számára;
- Aktív részvétel a közpolitikák kialakításában,
- Az állami és magánszektor finanszírozásainak még szorosabb összefűzése, a kooperáció szélesítése és elmélyítése;
- A szabályozási gyakorlatok folyamatos aktualizálása és finomítása,
- A rendelkezésre álló tőke emelése.³

Ezek a pénzüzetek folyamatosan keresik azokat a technikákat és lehetőségeket, amelyekkel javítani tudják operatív működésüket és beruházási stratégiájukat. Kialakult működési tevékenységük egyre inkább az intézményi befektetők alternatívájává tette őket.

Európában tizenöt olyan nemzeti fejlesztési pénzüzet működik, amelynek működése a kormánya nemzetközi fejlesztési és együttműködési politikáját egészíti ki. Ezek a pénzüzetek szem előtt tartják, hogy az általuk finanszírozott projekteket

megvalósító cégek átlátható cégstruktúrával és vállalatirányítással rendelkezzenek, valamint a projektek megfeleljenek az általuk előírt szociális és környezetvédelmi kritériumoknak.

A MAGÁNSZEKTOR SZEREPE A SZEGÉNYSÉG VISSZASZORÍTÁSÁBAN

A fenntartható fejlődés biztosításával összefüggésben továbbra is nagyon komoly kihívást jelent a szegénység leküzdése. A fejlődő világban minden negyedik ember, 1,4 milliárd fő extrém szegénységben él, napi 1,25 USD összegből kell megélnie.⁴ A gazdasági világválság értelemszerűen tovább növelte ezt az amúgy is drasztikus számot. A szegénység leküzdését egyéb más globális tényezők is nehezítik. Ilyen problémák a fenntartható, kiegyensúlyozott energiaforrások iránti egyre növekvő igény és verseny, az egyre erősödő klímaváltozás miatti fenyegetések, valamint az egész világra kiterjedő élelmiszerkrízis. A negatív fejlemények ellenére mindenképp meg kell jegyezni, hogy az elmúlt harminc évben a fejlődő világ mélyszegénységben élő lakosságának létszámát sikerült a felére csökkenteni.⁵

A gazdasági növekedés meghatározó szerepe a szegénység mérséklésében

Az extrém szegénységben élők 28%-a szubszaharai országokban, 66%-uk pedig Ázsiában él. Az ázsiai mélyszegénységben élők 33%-a Indiában, míg 15%-a Kínában él.⁶ A Világbank tizenkilenc alacsony jövedelmű országra vonatkozó elemzése alapján a GDP 1%-os éves növekedése 0,9%-os csökkenést eredményez a mélyszegénységben élők számában.⁷ Az OECD definíciója szerint azok az országok számítanak alacsony jövedelmű országoknak, amelyek éves GNI-je nem éri el a 935 USD összeget. A gazdasági válság következtében tovább nőtt az afrikai munkanélküliség, amely különösen negatívan érintette a fiatal munkavállalókat.

A magánszektor prosperitása elengedhetetlen a gazdasági növekedéshez

Az állami beruházások szükségesek, de nem elégségesek a szegénység leküzdéséhez. Az állam szerepe megkerülhetetlen a nemzeti infrastruktúra fejlesztésében, ideértve az oktatást, az egészségügyet, a közlekedési és szállítási hálózatokat. Az állami szektor nagyban tudja támogatni a magánszektor növekedését azáltal, hogy jól szabályozott, könnyen átlátható szabályozási struktúrát alakít ki, és biztosítja a jól képzett munkaerőt.

A szegénységet azonban nem lehet csökkenteni kizárólag a szociális szektornak juttatott direkt segélynyújtásokkal. Mindenképpen szükség van az állami és a magánszektor beruházásaira. Mára már egyértelmű tényként kezelhetjük, hogy a szegénység visszaszorításának nélkülözhetetlen eszköze a kis- és középvállalkozási szektor támogatása, fejlesztése, mivel ez a szektor foglalkoztatja a legtöbb munkavállalót. Egy kutatás megállapítása szerint a magánszektor beruházásai jobban hozzájárulnak a gazdasági növekedéshez, mint az állami beruházások.⁸ A magánszektor beruházásai növelik a jövedelmeket, de hozzájárulnak az általános gazdasági és szociális fejlődéshez is:

- Munkahelyteremtés: új munkahelyek, fizetésemelés, egyéb juttatások, a munkaerő mobilitásának elősegítése tréningeken keresztül;
- Nő az állam forgalmiadó-bevétele;
- A fogyasztók jobb minőségű termékekhez és szolgáltatásokhoz jutnak alacsonyabb árakon;
- A termelők növelni tudják értékesítéseiket;
- A pozitív környezeti és infrastrukturális hatások kedvezőek az egész közösség számára.

Egyértelmű a pozitív összefüggés a munkahelyteremtés és a szegénység visszaszorítása között.

FEJLESZTÉSFINANSZÍROZÁS A HIÁNYZÓ KÖZÉPOSZTÁLY SZÁMÁRA

A finanszírozási források hiánya a kis- és középvállalati szektor számára különösen kritikus. A három magángazdasági szegmens – nagyvállalatok, kis- és középvállalkozások, mikroállalkozások – eltérő lehetőségekkel rendelkezik a finanszírozási forrásokhoz való hozzáférés területén. A nagy és vagyonos vállalkozások a nagy, multinacionális bankokhoz fordulnak. A mikroállalkozásokat egyre inkább mikrofinanszírozásra szakosodott pénzügyi intézetek szolgálják ki.⁹ A kkv-szektor vállalkozásai számára a mikrohiteltek volumene már nem kielégítő, viszont a nagy kereskedelmi bankok túl kockázatosnak tartják őket. A kialakult helyzetet leginkább úgy lehetne jellemezni, mint a finanszírozás hiányzó „közepét”.

A kereskedelmi bankok kkv-szektor részére nyújtott szolgáltatásai sokszor nem felelnek meg a valós szükségleteknek, magas hitelkammattal és rövid törlesztési időszakokkal. A hosszú távú finanszírozás hiánya, mindenekelőtt a tőkebefektetések hiánya, komoly gondot jelent a fejlődő országokban. Mindezek alapján a kkv-szektor növekedése jelentősen korlátozott.

A kkv-szektor működésének erősítésében komoly potenciál van. A kkv-szektor minden gazdaság kritikus részét képezi, jelentős növekedési potenciállal és kockázati faktorral rendelkezik. Közgazdászok szoros összefüggést állapítottak meg a kkv-szektor mérete és az 1 főre eső GDP-növekedés között. A kkv-szektor nagyon jelentős növekedési potenciállal rendelkezik a fejlődő országokban, mivel a GDP-hez való hozzájárulásuk csupán 16%, a foglalkoztatottak 18%-át adják, míg a magas jövedelmű államokban ugyanezek a mutatószámok 51 és 57%-ra rúgnak.¹⁰ A kkv-szektor finanszírozása az elmúlt évtizedben kiemelkedő prioritássá vált a fejlesztéspolitikában.

A fejlesztések összekapcsolása a pénzügyi megvalósíthatósággal

Az európai fejlesztési pénzügyi intézetek beruházási céljai a fejlesztések pozitív hatásainak maximalizálására és a megtérülési szempontokra koncentrálnak. A finanszírozásoknál mindig figyelembe veszik az addicionalitást, a katalizátor szerepét és a fenntarthatóság kritériumrendszerét. Beruházásaikat a fejlődő országokra és azok fejletlen szektoraira koncentrálnak, olyan szektorokra, amelyeket a többi befektető túlzottan kockázatos-

nak tart. A pénzügyi szolgáltatások köre meglehetősen korlátozott ezeken a célpiacon, így a fejlesztések jelentős növekedési potenciált biztosítanak. Az adicionalitás lényege abban áll, hogy ezek a pénzüzetek olyan országokban finanszíroznak, ahova más finanszírozó nem megy. Ezek a piacok az alacsony finanszírozottság miatt nagyon jelentős fejlesztési potenciállal rendelkeznek. A fejlesztési pénzüzetek hosszú távú finanszírozást biztosítanak a hagyományosan magas befektetési kockázattal rendelkező fejlődő országok piacain, ami miatt nélkülözhetetlen szerepet töltenek be a sokszor politikai, gazdasági konfliktusokkal küzdő felemelkedő és legfejletlenebb országok gazdaságában. Az állami források, a nemzetközi segélyek és a multilaterális fejlesztési bankok mellett ezek a pénzüzetek alkotják az adott fejlődő állam fejlesztéspolitikájának gerincét. Az európai fejlesztési pénzüzetek hitelkihelyezéseinek 30%-a Ázsiába, 28%-a Afrikába, 17%-a Közép- és Dél-Amerikába irányul, míg a fennmaradó források 14%-át Oroszországban, valamint a korábbi szovjet tagállamokban helyezik ki.¹¹

Az európai fejlesztési pénzüzetek azoknak a szektoroknak biztosítanak prioritást, amelyek jelentős és erős hatást gyakorolnak a helyi kereskedelmi infrastruktúra és tőkepiacok fejlődésére. A finanszírozások és szakmai tanácsadások révén az adott szektorokban elterjednek a modern, magas színvonalú folyamatszervezési, termelési, szolgáltatási és minőségbiztosítási standardok. Az európai FPI-k forráskihelyezéseinek 32%-a a pénzügyi szektorokba irányul, amivel jelezni kívánják, hogy a pénzügyi szektor kulcsszerepet játszik az országok fejlesztéspolitikájában. A fejlődő országok feldolgozóipara 29%-ban, az infrastruktúra pedig 26%-ban részesült a forrásallokációban.¹² Az elmúlt években tendenciaváltás következett be, a pénzügyi szektor fejlesztése még dominánsabb pozícióhoz jutott. Az európai fejlesztési pénzüzetek komoly figyelmet fordítanak a különböző szektorokban működő mikrovállalkozásokra és a kkv-szektor vállalkozásaira is, amely különösen fontos az általános jólét és a foglalkoztatottság szempontjából.

A fejlesztési pénzüzetek katalizátor szerepe

Az európai fejlesztési pénzüzetek katalizátor szerepe abban érhető leginkább tetten, hogy a többi külföldi befektetőt is beruházásokra sarkallja, aminek következtében jelentős mértékben aktivizálódik a helyi kereskedelmi piac. A pótlólagos források csökkentik a beruházási kockázatot is. A fejlesztési pénzüzetek főleg a kereskedelmileg fejletlen országokban ruháznak be a helyi piacok fejlesztése érdekében. A SWEDFUND pakisztáni zöldmezős erőmű finanszírozása jól szemlélteti ezen pénzüzetek katalizátor szerepét. A hagyományos beruházók kiemelkedően veszélyesnek és kockázatosnak tartják a zavargások és politikai instabilitás sújtotta régiókat. A fejlesztési pénzüzetek viszont beruházásaikon keresztül bizalmat keltenek a többi külföldi beruházóban. Másik jelentős példa a katalizátor szerepre a Német Újjáépítési Hitelintézet tagjának, a DEG-nek a kirgizisztáni beruházása, amely fejlesztési pénzüzetet a Kirgiz Befektetési és Hitelbank megalapításában való részvételével lehetővé tette a magánszektor hosszú távú projektfinanszírozásainak beindítását, amelyet korábban egy bank sem vállalt.¹³

Az európai fejlesztési pénzüzetek jelentős kockázatu projektfinanszírozásai nagyban hozzájárulnak a magántőke mobilizálásához, a kereskedelmi bankok és be-

fektetési alapok hitelkihelyezéseinek dinamizálásához. Ezek a pénzüintézetek szorosan együttműködnek a kormányokkal és egyéb szervezetekkel a technikai segítségnyújtás, megvalósíthatósági tanulmányok és menedzsmentszolgáltatások finanszírozása területén.

Némely fejlesztési pénzüintézet, mint például a CDC, méréseket végez a forrás-generáló képességét illetően. A CDC jelentése kimutatja, hogy a 2004 és 2008 közti időszakban a 4,8 milliárd euró összegű tőkekihelyezések 13,4 milliárd euró összegű pótlólagos kereskedelmi banki forrást mobilizáltak.¹⁴ Ez annyit jelent, hogy a CDC 1 euró összegű hitelkihelyezésére további, megközelítőleg 2,5 euró összegű pótlólagos finanszírozási forrás jutott.

A segélyektől való függőségmentes, fenntartható fejlődés biztosítása

Az európai fejlesztési pénzüintézetek forrásaikkal nagyban segítik a termelőszektorok fenntartható növekedését. A termelőtevékenységek finanszírozása képezi az alapját a helyi kormányok infrastrukturális beruházásainak, valamint az átlátható szabályozási keretrendszer és környezet megalkotásának. Ezek a folyamatok nagyban csökkentik a segélyektől való függőséget. A helyi cégekbe történő beruházások serkentik a gazdasági növekedést, és biztosítják a helyi közösségek fenntartható jövedelemtermelő képességét. A német DEG például részt vett a legnagyobb mozambiki alumíniumolvasztó megépítésének finanszírozásában, amellyel az ország az egész világ legnagyobb alumíniumtermelőjévé vált. Ez a cég biztosítja az ország exportbevételének 77%-át, és egyben az egyik legnagyobb adózó.¹⁵

A fejlesztési pénzüintézetek ugyanakkor segítik a felelősségteljes kormányzás követelményrendszerének megerősítését, a környezetvédelmi, minőségvédelmi és munkavédelmi előírások betartatását, valamint a jó üzleti gyakorlatok elterjedését, amely intézkedések nagyban elősegítik a teljes közösség gyarapodását. Ezen intézkedések mind előmozdítják a nemek közötti egyenlőséget, az emberi jogokat, valamint a társadalom sérülékeny csoportjainak védelmét.

A német DEG pénzüintézet az „afrikai gyapot” PPP- (Public Private Partnership) program keretén belül járult hozzá a fenntartható fejlődéshez Beninben és Burkina Fasóban.¹⁶ A programot a német Gazdasági Együttműködés és Fejlesztés Minisztériuma is támogatta. A projektet a minisztérium finanszírozta a DEG operatív irányítása mellett, magánpartnerek aktív bevonásával. Németország egyik legnagyobb kiskereskedelmi hálózata, az OTTO létrehozta a „Segély kereskedelemmel” Alapítványt (Aid by Trade Foundation). Ez az alapítvány több afrikai országban is kezdeményezte a többszereplős PPP-programot, a német DEG, valamint a német Gazdasági Együttműködés és Fejlesztés Minisztériuma bevonásával. Adicionális partnerként jelen volt a Természetvédelmi Világalap (WWF) és a nem kormányzati szervezet Global GAP (a szervezet tanúsítja a jó mezőgazdasági gyakorlatot) is.

Az „afrikai gyapot” program fő célja, hogy létrehozza a jelentős kiskereskedők szövetségét a nemzetközi textil értéklánc mentén, keresletet biztosítson a gyapottermékek iránt, valamint elősegítse a szociális és környezetvédelmi szempontból fenntartha-

tó termelést. A program a következő tevékenységi köröket támogatja: a kistermelők kapacitásainak bővítését, a termelők és a gyapotgyárak közti kapcsolatok erősítését, a keresleti és kínálati lánc fejlesztését, valamint a termelési értéklánc mentén az együttműködés és a jó gyakorlatok terjedésének erősítését.

A programnak nagyon jelentős fenntarthatósági szerepe is van, amely a termelés környezetvédelmi és szociális fenntarthatóságát felügyelő rendszer bevezetését követő két évben be is igazolódott. Ilyen pilotprojektek már folyamatban vannak Beninben, Burkina Fasóban és Zambiában. Több mint százezer farmer részesült a jó mezőgazdasági gyakorlatokról szóló oktatásban, és számítások szerint 1,2 millió embert fog kedvezően érinteni a projekt. Zambiában egy alprogram is futott, amely a gyapottermelés hatékonyságát volt hivatott erősíteni, és a kistermelők jövedelmét növelni. Kijelenthető, hogy ezek a projektek nagyban hozzájárulnak a fenntartható fejlődéshez, az emberek jövedelmének, valamint a helyi közösségek adóbevételeinek növekedéséhez.

EURÓPAI FEJLESZTÉSI PÉNZINTÉZETEK

FINNFUND – Finn Ipari Együttműködési Alap

A FINNFUND egy fejlesztésfinanszírozási vállalat, amely hosszú távú kockázati tőkét biztosít magáncégek feltörekvő és bizonyos átmeneti országokban megvalósítandó projektjeihez. A befektetők kockázatának csökkentésével a FINNFUND elsődleges célkitűzése, hogy a projektek kidolgozásánál a profitabilitás mellett a környezetvédelmi és szociális aspektusok is jelenjenek meg. A FINNFUND főleg finn cégekkel együtt fektet be, de a finn cégek helyi partnereit is finanszírozza úgy, mint a hosszú távú szerződéssel rendelkező vevőket, szállítókat, alvállalkozókat. Ezen túlmenően a FINNFUND olyan közös beruházásokban vesz részt más fejlesztésfinanszírozási intézményekkel, amelyek nemcsak a finn üzleti életre vannak pozitív hatással, hanem jelentős környezetvédelmi és társadalmi haszonnal járnak. Mindenekelőtt a megújuló energiaforrások, az erdőgazdálkodás, valamint a telekommunikáció azok az iparágak, amelyeket a FINNFUND más fejlesztésfinanszírozási intézményekkel együtt támogat. A pénzüzetet piaci alapon finanszíroz, és a finanszírozások nem kötődnek a finn exporthoz. A fejlődő országok mellett a FINNFUND folytatja a FÁK-országokkal való együttműködést. A FINNFUND azt tervezi, hogy a jövőben a hitelek nagy részét az alacsony jövedelmű országokban helyezi ki. A pénzüzetet kisebbségi részvényesként olyan projektekbe fektet be, amelyeket nagy tapasztalattal rendelkező szakmai befektetők irányítanak. A pénzüzetet részvétele eseti alapú, általában kevesebb, mint a finanszírozott vállalat alaptőkéjének a 30 százaléka. A FINNFUND általában 5–10 éves gazdasági periódus után lép ki a projektből. A kilépési feltételeket a finanszírozás előtt állapítják meg.

A FINNFUND közép- és hosszú távú hiteleket is nyújt piaci feltételek mellett. A beruházási hitelek kamatlába a finanszírozandó projekttől és az ország kockázati tényezőjétől, valamint a hitelfedezettől, a türelmi időtől, továbbá a törlesztési időtartamtól függ. A türelmi idő és a törlesztések a megvalósítandó projekthez illeszkednek. A hite-

lek rendszerint dollárban és euróban kerülnek meghatározásra. A FINNFUND számos országban forrás-, illetve kamatadómentes. Annak érdekében, hogy a FINNFUND a projekt tőkeigényét a legmegfelelőbb módon ki tudja elégíteni, köztes eszközt is használ alarendelt kölcsöntőke biztosításával, valamint elsőbbségi részvény kibocsátásával. Kivételes esetekben a FINNFUND bankgaranciát is tud nyújtani, amellyel lehetővé teszi, hogy az ügyfél a helyi pénzpiacon hitelhez jusson.

1. táblázat: FINNFUND-portfólió

szektoronkénti megoszlás (%)			földrajzi megoszlás (%)			beruházás típusa (%)		
sze­ktor	össz.	2009	régió	össz.	2009	típus	össz.	2009
pénzügyi	20	34	Afrika	34	36	tőke	45	46
infrastruktúra	28	19	Ázsia	26	29	kölcsön	53	54
ipar	44	40	Latin-Amerika	15	5	garancia	2	0
mezőgazdaság	1	3	Európa, Oroszország	15	25			
egyéb	7	4	mediterrán térség	1	0			
			régióközi	9	5			

Forrás: 2009 Comparative analysis of EDFI members. EDFI, 2010.

A SWEDFUND Nemzetközi Pénzintézet

A SWEDFUND svéd állami tulajdonban lévő pénzintézet, amelynek igazgatóságában a pénzügy- és külügyminisztérium delegáltjai ülnek. A bank stratégiáját és üzletpolitikáját a kormányzat határozza meg. 2004-ben a pénzintézet portfóliója 55 millió euró volt. A SWEDFUND befektetéseinek 71%-a tőkebefektetés, de a pénzintézet mindig csak kisebbségi tulajdonos az adott vállalatokban. A közvetlen tőkebefektetések mellett hiteletet is nyújt a fejlődő országokban. A SWEDFUND együttműködik a Svéd

2. táblázat: SWEDFUND-portfólió

szektoronkénti megoszlás (%)			földrajzi megoszlás (%)			beruházás típusa (%)		
sze­ktor	össz.	2009	régió	össz.	2009	típus	össz.	2009
pénzügyi	8	26	Afrika	45	23	tőke	64	38
infrastruktúra	22	19	Ázsia	30	37	kölcsön	36	60
ipar	64	35	Latin-Amerika	6	16	garancia	0	2
mezőgazdaság	1	0	Európa, Oroszország	12	0			
egyéb	5	21	mediterrán térség	2	1			
			régióközi	5	23			

Forrás: 2009 Comparative analysis of EDFI members. EDFI, 2010.

Kereskedelmi Tanáccsal, amely a svéd vállalatok külföldi tevékenységének erősítését szolgálja. A SWEDFUND mindenekelőtt a 3000 USD alatti 1 főre eső GDP-vel rendelkező országokra koncentrál, viszont ez a kritérium nem vonatkozik a kelet-közép-európai országokra. A befektetések harmada a kelet-közép-európai régióra, további 30%-a afrikai országokra, míg a maradék 35% fele-fele arányban Latin-Amerikára és Ázsiára esik. A pénzüzetnek a világ 27 különböző országában vannak befektetései. A SWEDFUND részt vett a nicaraguai Enitel telefontársaság privatizációjában, amelyet a svéd Megatel vásárolt meg. A példa is jól szemlélteti, hogy a svéd cégek globális pozícióinak javítása a SWEDFUND egyik meghatározó missziója.

FMO – Hollandia Fejlesztési Bankja

Az FMO Hollandia vállalkozásfejlesztési bankja. Az FMO legfőbb küldetése, hogy a fejlődő országokban elősegítse a magánszektor egészséges növekedését. A társaság finanszírozásaival a tartós fejlődésre hatást gyakorol. Az FMO által nyújtott szolgáltatások jóval többet jelentenek a hosszú távú finanszírozásoknál. Az FMO elkötelezett a negatív környezeti hatások csökkentése és a nemzetközi munkaügyi szabványok, normák betartása iránt. Az FMO, kihasználva szakmai stábjának tapasztalatát és felkészültségét, az üzletfelek pénzügyi igényeinek kielégítésekor a környezetvédelmi és szociális elvárások figyelembevétele mellett ad tanácsot.

Az FMO befektetési portfóliója 4,6 milliárd euró (2009), amely a világ egyik legnagyobb bilaterális fejlesztési bankjává teszi. Az FMO a Standard and Poor'stól AAA minősítésre tett szert, és 2008 márciusában megszerezte a Holland Központi Banktól a banki engedélyt. Az FMO 1970-ben jött létre a holland kormány és a holland pénzügyi intézmények, az ipari, kereskedelmi és szakszervezetek együttműködése keretében. Részben a holland kormánnyal való kapcsolatnak köszönhetően, az FMO készen áll arra, hogy vállalja azt a kockázatot, amelynek vállalására a kereskedelmi finanszírozók nem, illetőleg még nem készültek fel. A különleges helyzetének és tulajdonosi szerkezetének köszönhetően, az FMO hosszabb távú hitelek tud nyújtani a fejlődő országokban működő magánszektor vállalatai számára. Az FMO a szükséges beruházási tőkének csak egy részét finanszírozza, részvétele azonban más pénzügyi intézményeket is beruházásra sarkall, ennél fogva lényegesen több tőkét mozgósít, mint amelyet bármelyik egyedül álló beruházó önmagában generálni tudna. Az FMO teljes körű pénzügyi szolgáltatást nyújt a magánvállalatok és a fejlődő gazdaságok megsegítésére. A vegyes finanszírozás elősegíti az egyedi projektek igényeit: hitelek (beleértve a szindikált hitelek is), kockázati tőke, valamint garanciák.

FMO-finanszírozás és hitelek

A MASSIF befektetési alap hozzájárul a finanszírozási szolgáltatások fejlesztéséhez a kis- és mikrovállalkozások számára azzal, hogy szélesíti az általuk elérhető finanszírozási forrásokat, és erősíti azokat a pénzügyi közvetítőket, amelyek ezeket a csoportokat kiszolgálják. Az infrastruktúra-fejlesztő alap hosszú távú finanszírozást nyújt olyan

infrastrukturális projektek megvalósításához, amelyek közreműködnek a társadalmi-gazdasági infrastruktúra fejlesztésében (energia, telekommunikáció, közlekedés, víz, környezetvédelmi és társadalmi infrastruktúra).

Az Energia Alaphoz való csatlakozás (AEF) hozzájárul ahhoz, hogy a világ szegény vidékein élők is hozzáférhessenek a megfizethető és fenntartható energiaszolgáltatásokhoz. A Szaharától délre fekvő terület sajátos célterület.

A kapacitást fejlesztő program (CD) lehetővé teszi a know-how és a szakismeret átadását, amellyel az ügyfelek tökéletesíthetik üzletmenetüket. Ez a szolgáltatás egy komplex pénzügyi csomag részét képezi.

A feltörekvő piacok alapja (IFOM) a feltörekvő piacok fejlesztését támogatja azzal, hogy a holland vállalatokat beruházásokra ösztönzi, különösen a kis- és középvállalkozásokat.

3. táblázat: FMO-portfólió

szektoronkénti megoszlás (%)			földrajzi megoszlás (%)			beruházás típusa (%)		
szektor	össz.	2009	régió	össz.	2009	típus	össz.	2009
pénzügyi	42	60	Afrika	29	34	tőke	45	39
infrastruktúra	24	30	Ázsia	25	28	kölcsön	51	61
ipar	30	8	Latin-Amerika	22	23	garancia	4	0
mezőgazdaság	3	2	Európa, Oroszország	16	9			
egyéb	2	0	mediterrán térség	2	3			
			régióközi	6	4			

Forrás: 2009 Comparative analysis of EDFI members. EDFI, 2010.

IFU-IO – A Fejlődő Országok Iparosodását Elősegítő Alap, Kelet- és Közép-európai Beruházási Alap

Az IFU, a Fejlődő Országok Iparosodását Elősegítő Alap egy olyan pénzügyi intézmény, amelyet a dán kormányzat hozott létre 1967-ben önmagát szabályozó alapként. Az IFU társfinanszírozója olyan fejlődő országokban megvalósuló projekteknek, ahol az egy főre eső jövedelem 2010-ben 3084 USD alatt volt.

Az IFU leányalapja az IO, a Kelet- és Közép-európai Beruházási Alap 1989-ban jött létre. IO Kelet- és Közép-Európa országainak olyan projektjeihez nyújt társfinanszírozást, amelyek az Európai Unió területén kívül esnek. Manapság az IO csak Oroszországban, Fehéroroszországban, valamint Ukrajnában van jelen. A két Alap azonos felügyelőbizottsággal és igazgatósággal működik. A két Alap törzstőkéje 464 millió euró.

Mind az IFU, mind az IO ugyanazokat a tanácsadói szolgáltatásokkal kiegészített, tőkebefektetésekben testet öltő beruházásokat nyújtja. Hiteletet és biztosítékokat ad kereskedelmi feltételek mellett. A termelő és szolgáltató cégek beruházásainak elősegítése érdekében nyújtott hitelek és garanciák piaci alapon történnek.

Az IFU és az IO normál esetben a teljes projektberuházások 30 százalékát finanszírozza, amely a működő tőkét is magában foglalja. Kisebb projektek esetén az IFU/IO a teljes beruházás akár több mint 50 százalékát is finanszírozza. Az IFU maximálisan 100 millió dán koronával, míg az IO maximum 50 millió dán koronával támogat egy projektet. A pénzüzetet valamely projektben történő részvételének előfeltétele, hogy legyen a projektben egy dán tárfinanszírozó. Az IFU és az IO alapesetben tagot delegál a projektben részt vevő vállalatok igazgatótanácsába. Az IFU és az IO kilép a projektből, amikor az önfenntartóvá válik, tipikusan 5-7 évvel az indulást követően. A kilépést követően általában a többi tulajdonos veszi át az üzletrészeket.

Az IFU-val és az IO-val való kapcsolatból a vállalatok is sokat profitálnak; hozzáférnek az Alapok tapasztalataihoz, valamint az Alapok globális tanácsadói hálózatához. Mindemellett az Alapok közreműködése presztízs-növelő hatással bír.

Ezek a pénzüzetek egyedülálló tudással rendelkeznek a partneri kapcsolatok kialakítása és működtetése terén. Az évek során az Alapok jelentős betekintést és tudást szereztek a partneri kapcsolatok nehézségeit, veszélyforrásait illetően. Az Alapoknak öt irodája van külföldön, és kiterjedt tanácsadói hálózattal rendelkeznek azokban az országokban, ahol dolgoznak.

Az Alapok a finanszírozandó projektekben tőkével vesznek részt. Az IFU és az IO részvételének aránya a tőkebefektetésben mindig kevesebb, mint a dán partneré.

Az IFU és IO átváltható valutában tud kölcsönöket nyújtani, 5-7 évre terjedően és 1-2 éves türelmi idővel. Az IFU és az IO hitelekhez kapcsolódó pénzügyi biztosítékokat bocsáthat ki más pénzügyi intézmények projektjeihez, beleértve a helyi pénzügyi intézményeket.

4. táblázat: IFU–IO-portfólió

szektoronkénti megoszlás (%)			földrajzi megoszlás (%)			beruházás típusa (%)		
szektor	össz.	2009	régió	össz.	2009	típus	össz.	2009
pénzügyi	5	22	Afrika	22	32	tőke	53	53
infrastruktúra	10	5	Ázsia	28	41	kölcsön	44	46
ipar	63	54	Latin-Amerika	4	1	garancia	3	1
mezőgazdaság	15	15	Európa, Oroszország	40	22			
egyéb	2	5	mediterrán térség	6	4			
			régióközi	1	0			

Forrás: 2009 Comparative analysis of EDFI members. EDFI, 2010.

CDC Group Plc – Brit Fejlesztési Pénzüzet

A CDC csoport missziója a fejlődő országok életszínvonalának javítása a fenntartható fejlődést erősítő vállalkozások finanszírozásán keresztül. A CDC a legrégebbi fejlesztési pénzüzet a világon. Hatvan éve nyújt finanszírozást a fejlődő országok számá-

ra. A pénzügyi intézet egyik lényegi prioritása, hogy a kihelyezett hitelek 75%-a alacsony jövedelmű államokba áramoljon, ahol az egy főre jutó jövedelem nem éri el a 905 USD összeget. A beruházások 50%-ának a szubszaharai régióba kell áramolnia. Az elkövetkező öt évben a CDC 125 millió GBP összeget szán a kis- és középvállalkozások finanszírozására. A CDC portfóliója 2,5 milliárd GBP összeget tesz ki, amely jelenleg a világ 71 országának 800 különböző vállalkozásánál van kihelyezve. A CDC megköveteli az eszközmenedzserektől, hogy csatlakozzanak a beruházási kódexhez, amely kötelezi őket, hogy a legkiemelkedőbb nemzetközi menedzsment, szociális felelősségvállalás és környezetvédelmi irányelvek mentén végezzék tevékenységüket. A CDC alapok alapjaként működik. A pénzügyi intézet nem végez közvetlen tőkebefektetéseket, hanem pénzügyi közvetítőket alkalmaz, akik jól ismerik a feltörekvő piacok sajátosságait. A CDC-nek jelenleg 65 afrikai, latin-amerikai és ázsiai alapon van befektetése. A CDC beruházásai lefedik csaknem az összes gazdasági ágazatot. A finanszírozott vállalkozások nagysága szintén eltérő.

5. táblázat: CDC-portfólió

szektoronkénti megoszlás (%)			földrajzi megoszlás (%)			beruházás típusa (%)		
szektor	össz.	2009	régió	össz.	2009	típus	össz.	2009
pénzügyi	5	22	Afrika	22	32	tőke	53	53
infrastruktúra	10	5	Ázsia	28	41	kölcsön	44	46
ipar	63	54	Latin-Amerika	4	1	garancia	3	1
mezőgazdaság	15	15	Európa, Oroszország	40	22			
egyéb	2	5	mediterrán térség	6	4			
			régióközi	1	0			

Forrás: 2009 Comparative analysis of EDFI members. EDFI, 2010.

COFIDES – Compañía Española de Financiación del Desarrollo

Az 1990 óta működő spanyol pénzügyi intézet a fejlődő, átmeneti és feltörekvő országok olyan projektjeihez nyújt finanszírozást, amelyekben spanyol befektetők is részt vesznek. Az 50 millió euró saját forrással rendelkező COFIDES-ben 61% tulajdonrészrel rendelkezik a spanyol kormány különböző állami intézményeken keresztül: Spanyol Külkereskedelmi Intézet (ICEX), Spanyol Hitelintézet (ICO) és a Nemzeti Innovációs Vállalkozás (ENISA). A fennmaradó 39%-kal a három legnagyobb spanyol kereskedelmi bank rendelkezik (BBVA, Banco de Sabadell, Banco de Santander).

A COFIDES saját, valamint harmadik fél forrásainak kihelyezésével foglalkozik. Emellett még két állami alapot is kezel, amelyeket azért hoztak létre, hogy támogassák a külföldi spanyol befektetéseket, és vegyenek részt a multilaterális fejlesztési bankok, mint például az EIB és az Inter-amerikai Fejlesztési Bank egyes finanszírozásaiban. A COFIDES jelenleg 60 különböző államban finanszíroz projekteket, és 900 millió

euró összegű globális beruházási kapacitással rendelkezik. Az egyes finanszírozható projektek felső határa nem haladhatja meg a 25 millió eurót. A pénzüintézet az egyes finanszírozott projektekbe tőkebefektetőként is beléphet, átmenetileg, kisebbségi tulajdonosként. A pénzüintézet opcióval rendelkezik arra vonatkozóan, hogy egy bizonyos idő után eladhassa a részesedését. A COFIDES szolgáltatáscsomagjának is integráns része a pénzügyi és a környezetvédelemmel kapcsolatos tanácsadás.

6. táblázat: COFIDES-portfólió

szektoronkénti megoszlás (%)			földrajzi megoszlás (%)			beruházás típusa (%)		
szektor	össz.	2009	régió	össz.	2009	típus	össz.	2009
pénzügyi	1	9	Afrika	5	4	tőke	94	96
infrastruktúra	45	38	Ázsia	12	32	kölcsön	6	4
ipar	47	52	Latin-Amerika	61	35	garancia	0	0
mezőgazdaság	5	1	Európa, Oroszország	19	18			
egyéb	3	0	mediterrán térség	2	2			
			régióközi	1	9			

Forrás: 2009 Comparative analysis of EDFI members. EDFI, 2010.

PROPARCO – Gazdasági Együtműködést Elősegítő Pénzüintézet

A PROPARCO egy francia, fejlesztésfinanszírozással foglalkozó pénzüintézet, amelynek legfőbb részvényese a Francia Fejlesztési Ügynökség (AFD), a francia kormány tulajdonában álló fejlesztésfinanszírozási intézmény, amely egyben Franciaország külföldi segélynyújtásait is szervezi. A PROPARCO több mint 90 afrikai, közép-keleti, délkelet-ázsiai, valamint karib-tengeri államban járul hozzá a gazdasági és szociális fejlődéshez. A PROPARCO fennmaradó részvényesi körét a legnagyobb francia kereskedelmi bankok és vállalatok, valamint afrikai bankok alkotják. A pénzüintézet egyesíti a fejlesztési célt a profitorientált követelményekkel. A 142,6 millió euró alaptőkével rendelkező pénzüintézet részt vesz a termelés, infrastruktúra, valamint szolgáltatási szektor finanszírozásában, beleértve a pénzügyi szolgáltatásokat is.

2004-ben a PROPARCO kiterjesztette földrajzi lefedettségét új országokra is, többek között Kínára, Egyiptomra, valamint Thaiföldre és Törökországra, ahol képviseleti irodákat is nyitott. A pénzüintézet finanszírozásai mögötti racionalitást négy kulcsszóval lehet leginkább összefoglalni: hosszú távú részvétel, addicionalitás, jövedelmezőség és innováció.

A PROPARCO szerepe nem abban nyilvánul meg, hogy a magánszféra szereplőivel versenyezzen, hanem hogy elősegítse a hosszú távú projektekben való részvételüket. A vállalatfinanszírozáshoz kapcsolódó pénzáramlásoknak átláthatóknak és kompatibiliseknek kell lenniük a szigorú francia és nemzetközi törvényekkel. A szabályozások figyelemmel vannak a pénzmosásra, valamint a környezetvédelemre.

PROPARCO a magántőke-beruházások eszközszerének teljes spektrumát kínálja direkt módon vagy alapokon keresztül. A pénzügyi intézet mindig kisebbségi beruházó marad. A pénzügyi intézet portfóliójában megtalálhatók a különböző fejlettségű és nagyságú iparágak.

A PROPARCO tőkebefektetéseinek központi filozófiája arra a megállapításra épül, hogy a beruházókkal, vezetőkkel és alkalmazottakkal együtt értékvezéreltnek kell lenni, a kockázat és az ellenszolgáltatás arányának egyensúlyban kell lenni a hosszú távú környezettudatos és szociális felelősségtudaton alapuló fejlődés érdekében. Általában 5–7 évnyi részvétel után lép ki a pénzügyi intézet a projektből, amikor a projekt már önfenntartó, és új befektetési társaságok jelentkeznek.

Tőkére szakosodott új részleg alakult 2004-ben, amely részt vesz a fejlődő és feltörekvő piacokra szabott egyedi megoldások kialakításában, amelyek magukban foglalják a határon átnyúló tevékenységeket is.

A banki hitelkonstrukciók széles választékával rendelkezik a PROPARCO. A hiteleket euróban, dollárban vagy más devizában denominálják. A hitelek lejáratát három évtől tizenöt évig terjed, átlagban 8–10 évesek. A türelmi időt a végső lejárat egyenyedében szokták meghatározni.

A PROPARCO nagyon élénk tevékenységet folytat a garanciavállalások területén is. A garanciavállalások lehetővé teszik a hosszú távú pénzforrások mobilizálását a hazai és külföldi devizában. A pénzügyi intézet mindemellett strukturált projektfinanszírozást is nyújt.

7. táblázat: PROPARCO-portfólió

szektoronkénti megoszlás (%)			földrajzi megoszlás (%)			beruházás típusa (%)		
szektor	össz.	2009	régió	össz.	2009	típus	össz.	2009
pénzügyi	45	51	Afrika	40	45	tőke	14	15
infrastruktúra	36	39	Ázsia	20	17	kölcsön	84	85
ipar	12	6	Latin-Amerika	4	9	garancia	2	0
mezőgazdaság	4	3	Európa, Oroszország	0	0			
egyéb	2	1	mediterrán térség	25	24			
			régióközi	12	4			

Forrás: 2009 Comparative analysis of EDFI members. EDFI, 2010.

SIMEST – Società Italiana per le Imprese all'Estero

2004-ben az olasz SIMEST 157,3 millió euró befektetési portfólióval rendelkezett a világ 199 különböző országában. A pénzügyi intézet tevékenysége 100%-ban a tőkebefektetésekre koncentrálódik. A SIMEST részvényesei között megtalálhatók a nagy olasz privát bankok, viszont a kontrollfunkció az olasz Ipari Minisztérium kezében van. Az Európai Unió kívüli országokban a SIMEST az adott vállalkozás maximum 25%-át

szerezheti meg. Fontos megjegyezni, hogy ezek a vállalkozások vagy teljes mértékben olasz vállalkozások, vagy olasz részvételű vegyes vállalatok. A SIMEST irányítása alatt álló kockázati tőke-társaságok kiegészíthetik a SIMEST külföldi cégekben való tőkebefektetéseit az üzletrész 49%-áig. A bank elsődleges célja, hogy támogassa az olasz cégek külföldi befektetéseit. A beruházásoknál olyan országokat részesítenek előnyben, amelyek hagyományaikban, kultúrájukban kedvező környezetet biztosítanak az olasz beruházások számára. Emellett még meghatározó, hogy az adott célország különleges földrajzi és gazdasági előnyökkel bírjon az olasz termelőágazatok nemzetközi terjeszkedése szempontjából. A SIMEST beruházásai általában nem szektorspecifikusak.

8. táblázat: SIMEST-portfólió

szektoronkénti megoszlás (%)			földrajzi megoszlás (%)			beruházás típusa (%)		
szektor	össz.	2009	régió	össz.	2009	típus	össz.	2009
pénzügyi	2	0	Afrika	3	2	tőke	100	100
infrastruktúra	8	14	Ázsia	30	25	kölcsön	0	0
ipar	78	71	Latin-Amerika	12	18	garancia	0	0
mezőgazdaság	8	10	Európa, Oroszország	25	25			
egyéb	4	5	mediterrán térség	18	17			
			régióközi	12	14			

Forrás: 2009 Comparative analysis of EDFI members. EDFI, 2010.

OeEB – Osztrák Fejlesztési Bank

Az Osztrák Fejlesztési Bank (OeEB) az EDFI (Európai Fejlesztésfinanszírozási Intézetek) legújabb tagja lett 2008. április 1-jén. Az OeEB teljes egészében az Osztrák Kontrollbank és az Osztrák Export hitel Ügynökség tulajdonában áll. A bank feladata, hogy önfenntartó projekteket finanszírozzon a fejlődő országok privát szektorában, amelyek bizonyos fejlesztési kritériumoknak megfelelnek (úgy mint a szegénység csökkentése, foglalkoztatás, nemek közötti egyenlőség, nők foglalkoztatottsága, know-how átadása). Az OeEB tevékenységei nem csupán nemzeti érdekeltégűek. A fejlesztési bank nem versenyez a kereskedelmi bankokkal, de kiegészíti a tevékenységüket. Az OeEB meghatározó irányelveit az exporttámogatási törvény, a Szövetségi fejlesztési együttműködési törvény, valamint az Osztrák Fejlesztési Együttműködés Kelet-Európával elnevezésű hároméves program határozza meg.

Az OeEB tőkepartnerként működik, köztes finanszírozást, hosszú távú hiteleket, refinanszírozást nyújt pénzüintézetek számára, vagy alapokban vesz részt. Az OeEB forrásait a nemzetközi pénzpiacokról vagy az Osztrák Kontrollbanktól szerzi be. A kereskedelemfinanszírozás mellett az OeEB-nek az osztrák kormány garanciát biztosított a technikai tanácsadási tevékenység beindítása érdekében, amely nagyban erősíti a

fejlesztés hatását. Jóllehet a magántulajdonú banknál a beruházások magukban foglalják a politikai és kereskedelmi kockázatokat, az OeEB projektjeinek biztosítására az osztrák kormány garanciát vállal.

9. táblázat: OeEB-portfólió

szektoronkénti megoszlás (%)			földrajzi megoszlás (%)			beruházás típusa (%)		
szektor	össz.	2009	régió	össz.	2009	típus	össz.	2009
pénzügyi	100	100	Afrika	14	25	tőke	47	39
infrastruktúra	0	0	Ázsia	0	0	kölcsön	42	61
ipar	0	0	Latin-Amerika	19	18	garancia	11	0
mezőgazdaság	0	0	Európa, Oroszország	54	31			
egyéb	0	0	mediterrán térség	0	0			
			régióközi	13	26			

Forrás: 2009 Comparative analysis of EDFI members. EDFI, 2010.

BIO – Belgian Investment Company for Developing Countries

Ezt a belga pénzintézetet 2001-ben alapították a fejlődő és feltörekvő országok magánszektorának erősítése érdekében. A pénzintézet elsődleges célja, hogy finanszírozásaival elősegítse a fenntartható gazdasági és szociális fejlődést és a szegénység visszaszorítását. Ez a második belga fejlesztési pénzintézet Belgiumban, az elsőt (BMI/SBI) 1971-ben alapították. A BIO pénzintézetet a belga állam és a BMI/SBI pénzintézet jegyzi 50-50% arányban. A BIO finanszírozásai nincsenek a belga magánszektorhoz kötve. A pénzintézet legfőbb feladata, hogy a belga állam fejlesztési együttműködési költségvetéséből származó forrásokat helyezze ki a világ legfejletlenebb, alacsony és közepes jövedelmű országaiban a magánszektor dinamizálása érdekében. A BIO stra-

10. táblázat: BIO-portfólió

szektoronkénti megoszlás (%)			földrajzi megoszlás (%)			beruházás típusa (%)		
szektor	össz.	2009	régió	össz.	2009	típus	össz.	2009
pénzügyi	5	22	Afrika	22	32	tőke	53	53
infrastruktúra	10	5	Ázsia	28	41	kölcsön	44	46
ipar	63	54	Latin-Amerika	4	1	garancia	3	1
mezőgazdaság	15	15	Európa, Oroszország	40	22			
egyéb	2	5	mediterrán térség	6	4			
			régióközi	1	0			

Forrás: 2009 Comparative analysis of EDFI members. EDFI, 2010.

tégiája három pontra összpontosít: közvetett támogatás a pénzügyi szektor számára, beleértve a mikrofinanszírozási pénzüzeteket, a kereskedelmi bankokat, a befektetési alapokat és vállalkozásokat; a helyi kis- és középvállalkozásokba való befektetés; befektetés a magán-infrastrukturális projektekbe (energetika, vízi közmű, telekommunikáció, szállítmányozás). 2009-ben a pénzüzetnek 93 projektje volt. A portfólió összege 261,4 millió euró. A pénzüzet létrehozott egy kapacitásépítési alapot is, amely bankgaranciát nyújt megvalósíthatósági tanulmányok társfinanszírozásához. Az Alap ezenfelül még támogatást nyújt technikai segélyprogramok (oktatás, technológiatranszfer) megvalósításához.

BMI-SBI

A belga BMI-SBI fejlesztési pénzüzetet 1971-ben hozták létre abból a célból, hogy tőkét és know-how-t biztosítson a belga magánszféra cégei számára a nemzetközi beruházásaik területén. A BMI-SBI magánbank, amely részvényeinek 63%-a egy belga állami holding kezében van, míg a fennmaradó részvényesomagon magáncégek, mint a BNP Paribas, az ING Belgique, az Electrabel osztoznak. A pénzüzet kölcsönei mindenképp belga érdekekhez kötöttek. A pénzüzet tevékenysége legfőképp egyes vállalatok létrehozására, akvizíciókra, átszervezésekre vagy a meglévő vállalkozások fejlesztésére irányul. A közös nevező mindig a belga cégekkel lévő kooperáció jelenléte. A BMI-SBI globális pénzüzet, a fejlődő és feltörekvő országokon át az ipari-szolgáltató államokban is finanszíroz projekteket. A BMI-SBI portfóliója 2009-ben 24 projektet foglalt magában, 17,8 millió euró értékben.¹⁷

11. táblázat: BMI-SBI-portfólió

szektoronkénti megoszlás (%)			földrajzi megoszlás (%)			beruházás típusa (%)		
szektor	össz.	2009	régió	össz.	2009	típus	össz.	2009
pénzügyi	21	37	Afrika	7	0	tőke	57	0
infrastruktúra	13	5	Ázsia	27	29	kölcsön	43	100
ipar	47	44	Latin-Amerika	6	0	garancia	0	0
mezőgazdaság	18	14	Európa, Oroszország	12	0			
egyéb	0	0	mediterrán térség	0	0			
			régióközi	49	71			

Forrás: 2009 Comparative analysis of EDFI members. EDFI, 2010.

DEG KfW Bankcsoport

A DEG, a Német Újjáépítési Hitelintézet tagjaként, a hosszú távú projekt- és vállalatfinanszírozásra specializálódott 1962-t követően. A DEG magáncégek beruházásait finanszírozza Afrikában, Ázsiában és Latin-Amerikában, valamint Kelet-Közép-Euró-

pában. A DEG a német KfW 100%-os leányvállalata. A KfW anyabank részvényeinek 80%-át a szövetségi kormány, míg 20%-át a tartományok jegyzik. A befektetések nincsenek német befektetőkhez kötve.

A DEG legfőbb célja az, hogy magánvállalkozásokat létesítsen a fejlődő és átmeneti gazdaságokban, amellyel létrehozza a fenntartható gazdasági fejlődés bázisát, valamint elősegíti a helyi lakosság életszínvonalának javulását. A pénzügyi intézet csak nyereséges projekteket finanszíroz, amelyek hozzájárulnak a fenntartható fejlődéshez a gazdaság minden szektorában. A pénzügyi intézet különös figyelmet fordít a mezőgazdaságra, a feldolgozóiparra és az infrastruktúrára.

A pénzügyi intézetnek 2009 végén 670 projektje volt, a portfóliójának összege pedig 4,7 milliárd euró összeget tett ki. A DEG tanácsadási szolgáltatást is nyújt partnerei részére a beruházások megtervezésének és kidolgozásának területén. A gazdasági szektorokat illetően prioritást élvez a környezetvédelem, a természeti erőforrások megőrzése, a pénzügyi szektor fejlesztése, az élelmiszer-biztonság és a vidékfejlesztés. A DEG 2009-ben 12 millió euró összegű pótlólagos forrást kapott PPP-programokra, míg 1,8 millió euró összegű forrást fordíthatott technikai segítségnyújtásra. A pénzügyi intézet három kormányzati alapot is kezel, amelyek a beruházást megelőző, illetve a beruházással összefüggésben lévő intézkedéseket segítik a fejlődő országokban.

12. táblázat: DEG-KfW-portfólió

szektoronkénti megoszlás (%)			földrajzi megoszlás (%)			beruházás típusa (%)		
szektor	össz.	2009	régió	össz.	2009	típus	össz.	2009
pénzügyi	35	30	Afrika	18	25	tőke	42	37
infrastruktúra	19	25	Ázsia	30	38	kölcsön	57	60
ipar	27	27	Latin-Amerika	20	19	garancia	2	3
mezőgazdaság	13	14	Európa, Oroszország	25	13			
egyéb	6	4	mediterrán térség	5	2			
			régióközi	1	1			

Forrás: 2009 Comparative analysis of EDFI members. EDFI, 2010.

Norfund

A Norfund fejlesztési pénzügyi intézetet 1997-ben hozták létre, amely szerves részét képezi a norvég fejlesztési kooperációnak, és meghatalmazással bír, hogy magánbefektetőként működjön a fejlődő országok magángazdaságaiban. Az alap 100%-os tulajdonosa a norvég kormány. Az 1997-es alapító okirat úgy fogalmaz, hogy a pénzügyi alapnak olyan nyereséges üzleti tevékenységet kell végeznie, amelyek a magas kockázati besorolás miatt nem jutnának egyéb forráshoz.¹⁸ Ami a földrajzi megközelítést illeti, a Norfund négy régióra koncentrált: Dél-Afrika, Kelet-Afrika, Közép-Amerika és Délkelet-Ázsia bizonyos részei. A pénzügyi intézet 2009-től a 6700 USD alatti GDP-vel

rendelkező országokban fektet be, jelentős elkötelezettséget vállalva a legfejletlenebb országok csoportja iránt. A Norfund többnyire olyan szektorokban finanszíroz projekteket, amelyekben mélyreható tapasztalattal rendelkezik, vagy pedig kedvező üzleti lehetőségeket tud kiaknázni a norvég üzleti körök számára. Az infrastruktúra, különös hangsúllyal a megújuló energiaforrásokra, a vízi erőművek, valamint a pénzügyi szektor számítanak a Norfund kulcsfontosságú finanszírozási területei közé. A Norfund aktív közreműködést fejt ki a szociális és természetvédelmi fenntarthatóság területén. Nyolcvanhárom projektet finanszírozott a pénzüintézet 2009-ben, 634 millió euró összegben. A Norfund létrehozott egy globális leányvállalatot, az SN Power Investet, amelynek elsőrendű küldetése, hogy ügyleteket bonyolítson a megújulóenergia-szektorban. Az alap technikai segítségnyújtásra is biztosít forrásokat a tevékenységi területein.

13. táblázat: Norfund-portfólió

szektoronkénti megoszlás (%)			földrajzi megoszlás (%)			beruházás típusa (%)		
szektor	össz.	2009	régió	össz.	2009	típus	össz.	2009
pénzügyi	23	75	Afrika	35	78	tőke	85	50
infrastruktúra	55	19	Ázsia	27	4	kölcsön	15	49
ipar	11	0	Latin-Amerika	36	16	garancia		1
mezőgazdaság	5	7	Európa, Oroszország	0	0			
egyéb	5	0	mediterrán térség	1	0			
			régióközi	1	0			

Forrás: 2009 Comparative analysis of EDFI members. EDFI, 2010.

SIFEM

A svájci SIFEM fejlesztési pénzüintézetet 2005-ben hozták létre magántulajdonú társaságként, amely kivált a svájci konföderáció gazdasági ügyekért felelős államtitkárságából. A pénzüintézet létrehozásának az volt a célja, hogy felügyelje a gazdasági ügyekért felelős államtitkárság, valamint egyéb magán- és közintézmény beruházási portfólióját. A SIFEM beruházásait nem kötik svájci érdekekhez. A SIFEM a Világbank meghatározása szerinti fejlődő és átmeneti gazdaságokban hajt végre beruházásokat, amelyek egy főre eső GDP-je nem haladja meg a 6000 USD/év összeget. A beruházások jelentős többsége a privilegizált országokban koncentrálódik. A SIFEM beruházási filozófiája abban áll, hogy a feltörekvő piacok életképes kis- és középvállalkozásainak forráshoz juttatása hosszú távú, fenntartható fejlődési hatásokat vált ki a helyi közösségben. Alapos szelekció alapján a pénzüintézet mikrofinanszírozással, közvetlen tőkebefektetéssel és pénzüintézetek részére történő hitelkeretek biztosításával is hozzájárul a helyi gazdaságok fejlődéséhez. A SIFEM 2009-ben 63 projektből álló portfólióval rendelkezett, amelyek volumene 284 millió euróra rúgott.

14. táblázat: SIFEM-portfólió

szektoronkénti megoszlás (%)			földrajzi megoszlás (%)			beruházás típusa (%)		
szektor	össz.	2009	régió	össz.	2009	típus	össz.	2009
pénzügyi	18	100	Afrika	24	53	tőke	88	85
infrastruktúra	3		Ázsia	34	16	kölcsön	12	15
ipar	79		Latin-Amerika	13	16	garancia	0	0
mezőgazdaság	0		Európa, Oroszország	21	14			
egyéb	0		mediterrán térség	4	0			
			régióközi	3	0			

Forrás: 2009 Comparative analysis of EDFI members. EDFI, 2010.

SOFID

A 2007-ben alapított portugál fejlesztési pénzügyi intézet missziója a portugál cégek fejlődő országokban tervezett beruházásainak finanszírozására irányul. A portugál cégek a beruházásokat egyedül vagy helyi befektetőkkel együtt valósítják meg. A pénzügyi intézet részvényeinek többségét, 60%-át a portugál kormány jegyzi, míg a maradék 40%-os részvénycsomagon a négy legnagyobb portugál bank osztozik (Banco Espírito Santo, Banco BPI, Caixa Geral de Depósitos and Millenium BCP, Portuguese Association for Economic Development and Cooperation).¹⁹ A SOFID pénzügyi szolgáltatásai portugál érdekekhez kötöttek. A SOFID legfőbb szerepe abban áll, hogy pénzügyi szolgáltatásaival erősítse a portugál cégek fejlődő országokban történő beruházásait, valamint járuljon hozzá ezen országok fenntartható fejlődéséhez. A SOFID mindenekelőtt a Portugál Fejlesztési Segélyalap által meghatározott kedvezményezett országokra koncentrál. A pénzügyi intézet három projekttel rendelkezett 2009-ben, hárommillió euró értékben.

15. táblázat: SOFID-portfólió

szektoronkénti megoszlás (%)			földrajzi megoszlás (%)			beruházás típusa (%)		
szektor	össz.	2009	régió	össz.	2009	típus	össz.	2009
pénzügyi			Afrika	100	100	tőke	0	0
infrastruktúra			Ázsia			kölcsön	83	83
ipar	100	100	Latin-Amerika			garancia	17	17
mezőgazdaság			Európa, Oroszország					
egyéb			mediterrán térség					
			régióközi					

Forrás: 2009 Comparative analysis of EDFI members. EDFI, 2010.

KÖVETKEZTETÉSEK

Egyértelmű tény, hogy az európai fejlesztési pénzüzetek különböző projektfinanszírozásaikkal nagyban hozzájárulnak a fejlődő és felemelkedőfélben lévő országok fenntartható társadalmi és gazdasági növekedéséhez. Az adott ország gazdasági jövedelemtermelő képességének erősödésén túl nem szabad megfélekedezni a bevezetésre kerülő új technológiák, hatékony termelési és vállalatirányítási rendszerek, munkaszervezési, valamint jó üzleti gyakorlatok kedvező gazdasági és társadalmi hatásairól. Az európai államokhoz hasonlóan a középosztály, valamint a kkv-szektor megerősítése elengedhetetlen feladat a fejlődő országokban is. Az európai fejlesztési pénzüzetek katalizátor és „segélykiváltó” szerepe megkérdőjelezhetetlen. Az alulfinanszírozott szektorokban történő fejlesztéseket segítő finanszírozások bátorítják a magánszektor pénzüzeteinek és a multinacionális termelő- és kereskedelmi vállalatok beruházásait is. Természetesen az európai fejlesztési pénzüzetek szempontjából is előnyösek ezek a finanszírozások, mivel ezáltal saját országaik termelő és szolgáltató vállalkozásait is új exportpiacokhoz és pótlólagos megrendelésekhez segítik.

JEGYZETEK

- ¹ *The Growing Role of the Development Finance Institutions in International Development Policy*. Dalberg Global Development Advisors, January 2011.
- ² Uo.
- ³ Uo.
- ⁴ *Millennium Development Goal 8. Strengthening the Global Partnership for Development in a Time of Crisis*. MDG Gap Task Force Report 2009, United Nations, 2009. http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/MDG_Gap_Task_Force_Report_2009.pdf
- ⁵ *The Growing Role of the Development...*, i. m. 2. o.
- ⁶ *World Development Indicators – Poverty data, a Supplement to World Development Indicators 2008*. World Bank, 2008. <http://data.worldbank.org/indicator>
- ⁷ *Global Monitoring Report 6p. The International Bank for Reconstruction and Development*. World Bank, 2007. <http://web.worldbank.org>
- ⁸ Lawrence Bouton–Mariusz A. Sumlinski: *Trends in Private Investment in Developing Countries. Statistics for 1970–1988*. Discussion Paper 41., International Finance Cooperation, Washington DC, 2000.
- ⁹ *The SME Banking Knowledge Guide*. IFC, 2009; Meghana Ayyagari – Thorsten Beck – Asli Demirgüç-Kunt: *Small and Medium Enterprises across the Globe: A New Database*. World Bank Policy Research Working Paper 3127, August 2003.
- ¹⁰ Ayyagari–Beck–Demirgüç-Kunt, i. m.
- ¹¹ *The Growing Role of the Development...*, i. m. 15. o.
- ¹² Uo.
- ¹³ Uo. 16. o.
- ¹⁴ *CDC 2008 Development Impact Report*. Development Report 2008, CDC, 2008.
- ¹⁵ *The Growing Role of the Development...*, i. m. 4. o.
- ¹⁶ *Public-Private Partnerships with BMZ*. develoPPP.de, DEG, 2009.
- ¹⁷ *The Growing Role of the Development...*, i. m. 1. o.
- ¹⁸ Uo. 58. o.
- ¹⁹ Uo. 64. o.